

010424-1

„Nová ontologie“ (máme-li vzpomenout na Nicolai Hartmanna) musí vycházet vstřícně z několika základních požadavků, tj. musí je vzít naprosto vážně a nepokoušet se je nějak „odvysvětlovat“. Skutečnost kolem nás je proměnlivá; to je výsledek dlouhých věků zkoumání, poznávání a přemýšlení. Chtít nějak zachránit „neproměnnost“ je základní chybou; jeví-li se něco jako neproměnné, je třeba vzít vážně, že to má dlouhé trvání, ale je třeba se tázat, na čem to trvání a ta dlouhodobost jsou vlastně založeny, čím jsou garantovány, výsledkem jakých zvláštních a pozoruhodných změn jsou. Na druhé straně je třeba vzít také vážně, že ona všeobecná proměnlivost nepředstavuje jakýsi nepřehledný a neprůhledný, velmi složitý proces, nýbrž že všechny změny jsou jakoby zrnité, že jsou nejen samy děním, ale že i všechny složitější změny jsou založeny na nižších typech, a že základními změnami jsou tzv. události, tj. změny, které mají počátek a konec a které souvisí s jinými změnami jen na základě své a/nebo jejich reaktivity. A posléze tu je třetí požadavek: to, že je nutno předpokládat zrnitost skutečnosti, před nás klade otázku, na čem vlastně ta zrnitost je založena – a odpovědí je, že každá taková „pravá“ událost musí být vnitřně sjednocena, integrována, aby onen její počátek, stejně jako konec, a stejně jako vše, co je mezi tím počátkem a koncem, aby to vše bylo nějak integrováno, tj. aby to byl jakýsi „jeden celek“. Za předpokladu, že na tyto základní požadavky nezapomínáme, ale že je stále respektujeme, je možno správně postavit další otázky a s náležitým porozuměním je řešit. Tak např. nemůžeme příliš dbát toho, že nepoučená zkušenost nám stále říká, že ve světě jsou nejen změny, ale také trvání, a že obojí je stejně základní (nehledíc k tomu, že odkazem starých Řeků je dokonce mylné přesvědčení, že základnější jsou právě ta trvání, tj. neměnnosti). To je příklad toho, jak se nemůžeme a nesmíme omezovat na to, co se ukazuje, a jak se musíme stále pokoušet o pohled za to ukazování k tomu, co se ukazuje a co tedy není součástí onoho ukazování (nýbrž naopak, kde každé ukazování je pouze nějakou stránkou, nějakým aspektem toho, co se ukazuje). Právě v tomto smyslu je třeba od pouhého úkazu (resp. od chaotického výskytu mnoha úkazů) přecházet k jevům, tj. fenoménům, které se jednak samy nikdy nemohou „ukazovat“, ale které musíme my sami jakoby rekonstruovat, abychom se vyznali v onom chaosu úkazů (z nichž některé k sobě náležejí, zatímco jiné spolu nemají co dělat), a které právě proto, že jsou naším výtvorem (resp. že se na jejich konstituci nepřehlédnutelně podílíme) musíme vždy znovu podrobovat náležitému přezkoumávání. (Tak např. onen pověstný černý kamzík se nám ukazuje vždy jen z jedné strany, ale my ty jednotlivé úkazy můžeme a musíme sami „sjednotit“ v podobu celého kamzíka, který má i tu pro nás zadní a tedy neviditelnou stranu. A to děláme vždycky s rizikem, že jsme omylem zaměnili jednoho skutečného kamzíka s jiným skutečným kamzíkem nebo dokonce se zvířetem, které vůbec kamzíkem není, atd. atp.

(Praha, 010424-1.)